

Analyzing the Position of South Africa in the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran (Based on Iran's Seventh Development Plan 2024-2028)

Ahmad Bakhshi¹

Abbas Ataekhah²

Yaser Nabilou³

Mohammad Behzadi⁴

1. Associate Professor, Department of Political Science, Faculty of Literature and Humanities, University of Birjand, Birjand, Iran. (Corresponding Author)
Email: bakhshi@birjand.ac.ir
2. M.A. Graduate in International Relations, University of Tehran, Tehran, Iran
Email: abasataii1377@gmail.com
3. Master's student in International Relations, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran.
Email: y_nabilou@atu.ac.ir
4. Master's student in International Relations, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
Email: moh.behzadi@mail.sbu.ac.ir

Abstract

The Seventh National Development Plan of the Islamic Republic of Iran, as one of the country's overarching policy documents, delineates five-year objectives and visions and sets forth the roadmap for national development. As the first policy framework formulated in the context of the Second Phase of the Islamic Revolution, this plan—through the prioritization and selection of key strategic axes—has the potential to contribute to long-term and applied policymaking in the field of foreign policy. Within this context, Iran–South Africa relations, which have long attracted attention, have entered a new phase following Iran's accession to the BRICS group. Iran can strengthen its relations with South Africa within the framework of the Seventh Development Plan; however, this necessitates addressing the question of what role and significance South Africa plays in Iran's foreign and economic policy under this plan. In response, the research hypothesis posits that establishing a deep and strategic relationship with South Africa, as an emerging power with independent political positions and significant regional and international influence, can provide an excellent opportunity for the expansion of trade, investment, and industrial and technological cooperation for the Islamic Republic of Iran. The findings of this study are analyzed using the SWOT matrix method within the theoretical framework of regional integration. This research examines the opportunities, threats, strengths, and weaknesses of both Iran and South Africa and, ultimately, proposes a strategic cooperation model to elevate bilateral relations from conventional cooperation to a strategic partnership.

Keywords: Seventh National Development Plan, Iran; South Africa, Foreign Policy, Regionalism, SWOT, Strategic Cooperation

Extended Abstract

The Seventh Development Plan of the Islamic Republic of Iran represents the fourth part of the country's 20-Year Vision Document and the first plan aligned with the realization of the "Second Step of the Islamic Revolution" statement. With a justice-oriented and problem-focused approach, it emphasizes the country's fundamental and crucial issues. Based on upstream documents, including the Transformation Document of the People's Government, this plan identifies priority programs based on developmental drivers and sets the foundation for sustainable and stable development within society. According to the plan, various articles address the development, enhancement, and outlook of Iran's regional and international relations in fields such as science and technology, economy, energy, health, etc. It emphasizes the need to establish and develop relations with other countries.

One of the countries ripe for strengthened cooperation is South Africa — one of the most advanced and important nations in Africa with broad economic, commercial, and industrial capacities. South Africa is considered a developing and emerging economic power during the current transition in the international system. In this context, the present article seeks to answer the question: What role and significance does South Africa hold in Iran's foreign and economic policy within the framework of the Seventh Development Plan? It aims to explore South Africa's position in Iran's foreign policy and examine the opportunities and challenges this country may pose in achieving the objectives of the Seventh Development Plan — especially in areas such as trade, energy, and technology. The research hypothesis is that establishing a deep and strategic connection with South Africa, as a regional and emerging power, can offer an excellent opportunity for the Islamic Republic of Iran to expand trade, investment, and industrial and technological cooperation. South Africa should be considered one of Iran's target countries. However, until now, this country's potential has not been prioritized or systematically exploited in Iran's foreign policy. This study uses regional integration theory as its general theoretical framework and employs the SWOT method with sources from libraries, documents, and online data to analyze the subject.

Despite ups and downs before and after the Islamic Revolution, Iran-South Africa relations have held a special position in the post-apartheid era for several reasons. South Africa's active foreign policy on the African continent and within the international system gives it significant weight and influence. Today, South Africa is recognized as a regional power in Africa and an emerging actor in the global system. Bilateral relations between Iran and South Africa resemble Iran's relations with other emerging powers such as China, Russia, Brazil, and India. The formation of political and economic blocs like the Shanghai Cooperation Organization (SCO), IBSA (India, Brazil, and South Africa), BRICS, and others can shift the balance of international power from the Western Hemisphere to other global regions. Iran's membership in such blocs not only enhances bilateral ties but also allows it to benefit in dealing with international challenges like the nuclear crisis, sanctions, and multilateralism. In recent years, factors like emerging regional rivals, international sanctions, negative propaganda against Iran, and

insufficient attention from Iranian policymakers have weakened ties between the two countries. Nonetheless, South Africa continues to support Iran in international forums and, under suitable conditions, has sought to boost foreign trade with Iran. Iran's membership in BRICS has opened a new avenue for closer alignment between the two countries. Similar policy orientations in regional and international affairs have fostered multilateralism, anti-interventionist stances, and stronger South-South relations.

One major outcome of such cooperation is the creation of a geopolitical link between Southwest Asia and South/East Africa. This connection, through regional organizations and the development of transit routes, can enhance political and economic cooperation. The inclusion of Iran in BRICS has opened a new chapter in bilateral relations. Reviewing Iran-South Africa trade in recent years underlines the significance of this membership and its impact on advancing bilateral ties. South Africa's memberships in the G20, G77, IAEA Board of Governors, past non-permanent seat on the UN Security Council, the African Union, and other international bodies have allowed it to actively support Iran and positively influence Africa's perception of Iran.

The Seventh Development Plan also refers to the development of the Makran region and transit routes, making this another area of convergence between Iran and South Africa. South Africa, through Iran, can access East Asia and Eurasia. Utilizing Iran as a corridor can activate Iran's transit diplomacy. Additionally, South Africa can significantly support Iran's scientific development, given its advanced scientific infrastructure and standing as a strategic competition zone between China and the US. South Africa enjoys robust trade with both powers, enabling Iran to attract South African investments (e.g., MTN) and facilitate the entry of modern technology and industrial equipment into the country. Beyond investment, South Africa could act as a third-party channel to help Iran circumvent unjust international sanctions. Other strengths of the relationship include:

Iran's strategic geographic position and rich natural resources (oil, gas, etc.), Capabilities in defense industries, a favorable healthcare system, a rich cultural heritage and stable governance, Membership in key organizations like BRICS and SCO, South Africa's international support for Iran, South Africa's positive economic growth, tax exemptions, and customs union benefits, Potential to influence other African countries to develop ties with Iran. Other shared strengths such as: Transit geography, Population and market potential, South-South

discourse, Support for liberation movements, Advocacy for multilateralism. However, existing challenges such as lack of trade diversity, absence of a coherent foreign policy strategy, undefined roadmaps, regional rivals, unimplemented agreements, and geographic distance must be addressed to deepen bilateral cooperation.

Iran-South Africa relations have entered a new phase with Iran's BRICS membership. Both countries aim to reshape the international system toward a more multilateral order, and their cooperation within BRICS can deepen and expand bilateral ties. However, realizing this potential requires a shift in Iran's approach to South Africa — from routine diplomatic relations to advanced strategic cooperation.

To elevate relations from ordinary to strategic levels, three main steps must be considered, each with several essential actions:

Step 1: Laying the Institutional Foundation

- ❖ Establish a dedicated body to identify and prioritize Iran's target countries.
- ❖ Develop a comprehensive strategic document, categorizing countries based on priorities.
- ❖ Designate a specific official body for managing bilateral relations with each target country to reduce inefficiencies and improve effectiveness.

Step 2: Building Communication Bridges

- ❖ Redefine the role of Iranian consulates worldwide, turning them into active trade centers.
- ❖ Utilize experienced diplomats and experts by establishing a “Council of Economic Advisors”.
- ❖ Develop independent economic infrastructures, avoiding traditional systems like Bretton Woods. Use BRICS financial capacities, create joint investment funds, and initiate innovative financial frameworks to reduce dependency and foster multilateral economic collaboration.

Step 3: Operationalizing Strategic Cooperation

This step involves implementing strategic partnerships based on the groundwork from steps one and two. It focuses on leveraging mutual capacities for economic, political, and cultural collaboration.

Based on these three steps and aligned with the Seventh Development Plan, the following policy suggestions are made:

- ❖ Launch overseas farming initiatives to produce and export agricultural goods to other African nations
- ❖ Supply South Africa's energy needs
- ❖ Leverage relations with African nations via South Africa to boost Iran's national power and ties with non-hostile countries
- ❖ Strengthen African-Islamic world relations to counter unilateral global order
- ❖ Produce rich films to shape public perception of each other
- ❖ Support tourism and promote cultural, artistic, and handicraft exchanges
- ❖ Establish international universities, provide scholarships, and facilitate academic exchanges
- ❖ Support medical tours and medical-scientific collaborations
- ❖ Expand Iranian diplomatic staff across all essential sectors

It's important to note that successful implementation of Step Three depends on the groundwork laid in Steps One and Two. Step Three provides examples of actionable strategies, but many more possibilities for planning and executing strategic cooperation remain open for in-depth development.

تحلیل جایگاه آفریقای جنوبی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران براساس برنامه هفتم توسعه ۱۴۰۷-۱۴۰۳

احمد بخشی^۱ عباس عطایی خواه^۲ یاسر نبی لو^۳ محمد بهزادی^۴

۱. دانشیار گروه علوم سیاسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران (نویسنده مسئول)
Email: bakhshi@birjand.ac.ir

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد روابط بین الملل، دانشگاه تهران، تهران، ایران
Email: abasataii1377@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد روابط بین الملل، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
Email: y_nabilou@atu.ac.ir

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد روابط بین الملل، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
Email: moh.behzadi@mail.sbu.ac.ir

چکیده

برنامه هفتم توسعه جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از اسناد بالادستی کشور، اهداف و چشم اندازهای پنج ساله را ترسیم و نقشه راه توسعه ملی را تعیین می نماید. این برنامه که اولین چهارچوب سیاست گذاری در گام دوم انقلاب اسلامی به شمار می رود، می تواند با توجه به اولویت ها و انتخاب محورهای اصلی، به سیاست گذاری های بلندمدت و کاربردی در عرصه سیاست خارجی بپردازد. در این میان روابط ایران و آفریقای جنوبی که از دیرباز مورد توجه بوده است، با پیوستن ایران به گروه بریکس وارد مرحله جدیدی شده است. ایران می تواند در چهارچوب برنامه هفتم توسعه به تقویت روابط خود با آفریقای جنوبی بپردازد؛ اما پیش از آن باید به این پرسش پرداخت که آفریقای جنوبی چه نقش و اهمیتی در سیاست خارجی و اقتصادی ایران در چهارچوب برنامه هفتم توسعه ایفا می کند؟ در پاسخ به این سؤال، فرضیه پژوهش این است که برقراری ارتباط و پیوند عمیق و راهبردی با کشور آفریقای جنوبی به عنوان یک کشور در حال ظهور، مواضع سیاسی مستقل، نقش منطقه ای و بین المللی، می تواند برای گسترش تجارت، سرمایه گذاری و همکاری های صنعتی و فناوری برای جمهوری اسلامی ایران یک موقعیت عالی فراهم آورد. یافته های این تحقیق با استفاده از روش ماتریس سوات، در چهارچوب نظری هم گرایی منطقه ای مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش فرصت ها، تهدیدها و نقاط قوت و ضعف ایران و آفریقای جنوبی مورد مطالعه قرار گرفته است و در نهایت با ترسیم الگوی همکاری راهبردی، مسیر ارتقای سطح روابط ایران با آفریقای جنوبی از همکاری های عادی به راهبردی پیشنهاد گردیده است.

کلیدواژه ها: برنامه هفتم توسعه، ایران، آفریقای جنوبی، سیاست خارجی، منطقه گرایی، سوات، همکاری راهبردی

مقدمه و بیان مسئله

برنامه هفتم توسعه به عنوان بخش چهارم سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و نخستین گام در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب، با رویکرد عدالت‌محور و مسئله‌محوری تدوین شده است. این برنامه بر پایه اسناد بالادستی، اولویت‌های توسعه‌ای را تعیین کرده و در حوزه‌های علم، اقتصاد، انرژی، سلامت و روابط خارجی، چشم‌انداز پنج‌ساله جمهوری اسلامی ایران را ترسیم می‌کند. برخی از این موارد شامل موارد زیر می‌شود:

♦ ماده ۴: حمایت از شرکت‌های خصوصی، تعاونی و شرکت‌های وابسته صادراتی توسط سازمان توسعه و تجارت؛

♦ ماده ۵۷: ایجاد انسجام در مدیریت گذر (ترانزیت)؛ آماد و پشتیبانی بین‌الملل از طریق ایران و حضور فعال و افزایش زنجیره‌های ارزش منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای؛

♦ ماده ۷۲: تبدیل جمهوری اسلامی ایران به قطب تأمین سلامت؛

♦ ماده ۸۳: افزایش جذب گردشگران خارجی، حفظ میراث فرهنگی کشور و توسعه و ترویج صنایع دستی؛

♦ ماده ۹۷: ارتقای جایگاه علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران و تبدیل شدن به مرجعیت علمی و فناوری منطقه؛

♦ ماده ۱۰۱: تقویت رویکرد اقتصادمحور در سیاست خارجی، روابط منطقه‌ای و جهانی.

بر اساس موارد ذکر شده در برنامه هفتم توسعه، باید به برقراری و توسعه روابط با سایر کشورها پرداخت. یکی از کشورهایی که مستعد تقویت همکاری‌ها است، کشور آفریقای جنوبی است؛ در همین راستا این مقاله با طرح این سؤال که کشور آفریقای جنوبی چه نقش و اهمیتی در سیاست خارجی و اقتصادی ایران در چهارچوب برنامه هفتم توسعه ایفا می‌کند؟ درصدد است تا به بررسی جایگاه این کشور در سیاست خارجی کشور جمهوری اسلامی ایران و بررسی فرصت‌ها و چالش‌هایی که این کشور می‌تواند در تحقق اهداف برنامه هفتم توسعه به‌ویژه در زمینه‌های تجارت، انرژی و فناوری ایجاد کند، بپردازد. در پاسخ به این سؤال، فرضیه پژوهش این است که برقراری ارتباط و پیوند عمیق و راهبردی با کشور آفریقای جنوبی به عنوان یک قدرت منطقه‌ای و در حال ظهور، می‌تواند برای گسترش تجارت، سرمایه‌گذاری و همکاری‌های صنعتی و فناوری برای جمهوری اسلامی ایران یک موقعیت عالی فراهم آورد و این کشور جزء کشورهای هدف جمهوری اسلامی تلقی گردد ولیکن تاکنون استفاده از ظرفیت این

کشور بدون بهره و بدون برنامه و یا حداقل آنچه وضعیت مطلوب است در اولویت سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران قرار نگرفته است. چهارچوب کلی نظریه این پژوهش هم‌گرایی منطقه‌ای است که تلاش گردیده با به‌کارگیری روش «سوات»^۱ و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای، اسنادی و اینترنتی، موضوع فوق مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

۱. پیشینه پژوهش

کینوش در پژوهشی با عنوان «سیاست انقلابی ایران در آفریقا» به تحلیل نفوذ فرهنگی، سیاسی و اقتصادی ایران در قاره آفریقا می‌پردازد و صدور انقلاب ایران را در پنجاه کشور آفریقایی مورد بررسی قرار می‌دهد؛ اما خیلی مختصر از روابط ایران با آفریقای جنوبی یاد می‌کند. اساساً پژوهش حاضر به دنبال ارائه راهکارهایی برای تقویت روابط ایران و آفریقای جنوبی است؛ اما پژوهش کینوش صرفاً به داده‌های کلی از روابط دو کشور پرداخته است که نمی‌تواند پاسخ مستدلی به ما دهد (Keynoush, 2021).

بخشی در مقاله «روابط ایران و آفریقای جنوبی: روندهای گذشته، چشم‌اندازهای آینده» به بررسی تاریخی روابط ایران و آفریقای جنوبی از زمان قبل از انقلاب اسلامی ایران پرداخته است؛ وی تأکید می‌کند که این روابط تحت تأثیر تغییرات سیاسی در هر دو کشور و تحریم‌های بین‌المللی بوده است. او به نقش روابط اقتصادی، به‌ویژه در زمینه‌های نفت و انرژی و تأثیر تحریم‌های غربی بر این روابط اشاره دارد و تحلیل می‌کند که چگونه دو کشور تلاش کرده‌اند روابط تجاری خود را در مواجهه با محدودیت‌های بین‌المللی توسعه دهند. نکته‌ای که در این مقاله مغفول مانده، بحث فرصت‌هایی است که ایران و آفریقای جنوبی در چهارچوب سازمان بریکس می‌توانند داشته باشند و در راستای توسعه روابط سیاسی و اقتصادی خود گام بردارند (Bakhshi, 2014).

شهابی در پژوهشی با عنوان «آفریقای جنوبی و ایران در دوران آپارتاید» به بررسی تاریخ روابط ایران و آفریقای جنوبی در دوران پهلوی دوم و بعد از انقلاب اسلامی پرداخته است و با بررسی تاریخی و توصیفی از روابط گذشته ایران و آفریقای جنوبی، روابط دو کشور را در دوران پهلوی در سطح عالی توصیف می‌کند؛ اما این روابط بعد از انقلاب بسیار محدود می‌گردد و نمی‌تواند پاسخی به پرسش و چرایی روابط فعلی

ایران و آفریقای جنوبی باشد. (Chehabi, 2016). سرخیل و محمدی‌فر در مقاله‌ای با عنوان «الگوی اسلامی ایرانی روابط با آفریقا؛ بایسته‌ها و آسیب‌ها» به بررسی روابط ایران با قاره آفریقا پرداخته‌اند. نویسندگان به‌طور مفصل از فرصت‌ها و تهدیدهای روابط ایران با این قاره یاد کردند؛ اما بیان نکردند که جمهوری اسلامی ایران برای شروع تقویت همکاری‌ها با این قاره باید از کدام کشورهای آفریقایی شروع کند و کدام یک را اولویت خود قرار دهد. به همین منظور در این مقاله اشاره‌ای به اهمیت توسعه روابط ایران و آفریقای جنوبی نگردیده است (سرخیل و محمد فر، ۱۳۹۷).

مقاله «روابط بین‌الملل در ایران و آفریقای جنوبی: یک مطالعه تطبیقی»^۱ نوشته مشیرزاده و اسمیت است. این مقاله مطالعات روابط بین‌الملل در ایران و آفریقای جنوبی را مقایسه کرده و تأثیر دانش غربی بر رویکردهای آن‌ها را نشان می‌دهد. هر دو کشور با وجود شباهت‌ها، دیدگاه‌های متفاوتی نسبت به مسائل جهانی دارند؛ اما مقاله به روابط سیاسی و اقتصادی نمی‌پردازد (Smith & Moshirzadeh, 2021). مقاله «تبرد اصول: روابط آفریقای جنوبی با ایران»^۲ نوشته اوندراکو است. این مقاله روابط ایران و آفریقای جنوبی را در چهارچوب تضادهای اصولی بررسی می‌کند و نشان می‌دهد آفریقای جنوبی با وجود فشارهای بین‌المللی به دلیل رویکردهای ضدامپریالیستی و حمایت از کشورهای در حال توسعه روابط خود را با ایران حفظ کرده است؛ اما رویکرد آن انتقادی و بر تهدیدها متمرکز است. (Onderco, 2016).

نجفی و دیگران در مقاله «عمل‌گرایی اضطرار؛ چهارچوبی برای فهم الگوی رفتاری ایران در مناقشات منطقه»، با طرح مفهوم «عمل‌گرایی اضطرار»، الگوی رفتاری ایران در مناقشات منطقه‌ای را در مدل ترکیبی، امنیت‌محور و تاکتیکی ارائه می‌کند. نقطه قوت آن چهارچوب نوین تحلیلی است؛ اما ضعفش غلبه نگاه توصیفی و بی‌توجهی به پیامدهای بلندمدت است (نجفی و دیگران، ۱۴۰۴).

مقاله «ضرورت‌ها و الزامات راهبرد ژئوپلی‌نومیکس ایران در بستر سیاست چند همسایگی» نوشته سلیمانی پورلک نیز سیاست چندهمسایگی ایران را با تأکید بر فرصت‌های ژئواکونومیک و محدودیت‌های ژئوپلیتیک بررسی می‌کند. نویسنده با نقد کمبود نظریه‌پردازی، چهارچوبی تازه مبتنی بر دیپلماسی شبکه‌ای و چندجانبه ارائه می‌دهد؛ نقطه قوت آن تلفیق اقتصاد و سیاست است؛ اما نگاهی صرفاً توصیفی و فاقد راهکارهای عملی است (سلیمانی پورلک، ۱۴۰۴).

1. IR in Iran and South Africa: A Comparative Study

2. A battle of principles: South Africa's relations with Iran

با بررسی پیشینه تحقیق به نظر می‌رسد که بیشتر مطالعات موجود یا به تاریخ روابط ایران و آفریقای جنوبی پرداخته، یا نگاهشان کلی و قاره‌ای بوده و آفریقای جنوبی را به عنوان یک کشور محوری بررسی نکرده‌اند. برخی دیگر به تحلیل‌های نظری یا منطقه‌ای و ابعاد هنجاری یا آکادمیک اشاره دارند، بنابراین پژوهش حاضر، به‌طور مشخص، جایگاه آفریقای جنوبی را در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران براساس برنامه هفتم توسعه با نگاهی آینده‌پژوهانه بررسی می‌کند و بر ظرفیت‌های جدیدی مانند بریکس، همکاری‌های اقتصادی و دیپلماسی توسعه‌محور تمرکز دارد.

۲. چهارچوب نظری و روش پژوهش

این پژوهش با تکیه بر نظریه هم‌گرایی ارنست هاس، ظرفیت‌های مشترک اقتصادی و سیاسی ایران و آفریقای جنوبی را بررسی کرده و نقش این هم‌گرایی در توسعه روابط دو جانبه و بهره‌گیری از فرصت‌های مشترک را تحلیل می‌کند (Haas, 1958, Pp.98-99). در ادبیات سیاسی برای مفهوم هم‌گرایی تعاریف مختلفی ارائه شده است؛ اما آنچه در میان صاحب‌نظران مرسوم است هم‌گرایی به معنی فرایندی است که اجزاء مختلف برای تشکیل یک کل واحد در جهت رسیدن به یک هدف مشخص در نظر می‌گیرند. در روابط بین‌الملل هم‌گرایی سیاسی و اقتصادی بدین معنی است که دو کشور یا گروهی از کشورها سعی بر آن دارند که در مسائل جهانی و منطقه‌ای به سیاست واحد و مشترکی دست یابند و در میان منافع ملی خود پیوندی ایجاد کنند (فولادی، ۱۳۹۷: ۵۲). براساس «نظریه هم‌گرایی»^۱ تغییرات اقتصادی، کشورها را به‌سوی سیاست‌ها و ساختارهای مشترک هدایت می‌کند. این شباهت‌ها می‌توانند در حوزه‌هایی چون سیاست‌های تجاری، ساختارهای اقتصادی و حتی چهارچوب‌های سیاسی مشاهده شوند (Clark, 1997). از منظر هاس، این‌گونه هم‌گرایی، می‌تواند منجر به ایجاد نهادهای مشترکی شود که در افزایش وابستگی متقابل و تسهیل همکاری‌های اقتصادی نقش دارند (Haas, 1970, P.613). در این زمینه، ایران و آفریقای جنوبی که هر دو با فشارهای اقتصادی جهانی مواجه بوده‌اند، به‌طور طبیعی به سمت راهبردهای مشابهی برای توسعه اقتصادی و تقویت تعاملات سیاسی گرایش یافته‌اند. چهارچوب نظری؛ این تحقیق، نظریه هم‌گرایی بوده به بررسی روابط میان ایران و آفریقای جنوبی پرداخته و

1. Convergence theory

همچنین اشاراتی به پیوند میان مناطق جنوب غرب آسیا-جنوب و شرق آفریقا و ظرفیت‌های موجود دارد.

این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش تحقیق، توصیفی-تحلیلی است. با استفاده از مدل برنامه‌ریزی راهبردی سوات به تحلیل می‌پردازد. سوات (SWOT) درواقع مخفف چهار مؤلفه‌ای است که در یک تصمیم‌گیری بهینه و عقلانی مورد توجه است. این چهار مؤلفه شامل قوت (Strength)، ضعف (Weakness)، فرصت (Opportunity) و تهدید (Threat) است. این روش از علم مدیریت به حوزه راهبردی سیاست‌ خارجی و تصمیمات عقلانی کارگزاران وارد شده است (مشیرزاده، ۱۳۹۶: ۱۴). روش سوات با رویکرد سیستمیک، نقاط قوت و ضعف را با فرصت‌ها و تهدیدهای بیرونی پیوند می‌دهد و امکان شناسایی عوامل مثبت و منفی و تطبیق راهبردها برای بهره‌گیری بهتر از شرایط را فراهم می‌سازد (حاجی پور و حافظ نیا، ۱۴۰۰: ۸۱). با استفاده از این روش می‌توان بررسی دقیقی از عوامل مثبت و منفی درون حکومت (قوت‌ها-ضعف‌ها) یا برون حکومت (فرصت‌ها-تهدیدها) به دست آورد و مبتنی بر آن به ارائه راهکارهایی پرداخت.

جدول ۱: اجزای روش سوات

محیط بیرونی	محیط درونی
فرصت (O) به موقعیت‌های مطلوب خارج از محیط بازیگر گفته می‌شود.	قوت (S) به توانایی‌های بالقوه‌ای می‌گویند که یک بازیگر می‌تواند با استفاده از آن‌ها به اهداف خود دست یابد.
تهدید (T) به شرایط نامطلوب خارج از محیط حکمرانی گفته می‌شود که می‌تواند بازیگر را با چالش مواجه کند.	ضعف (W) به محدودیت‌ها یا نقاط ضعفی می‌گویند که به‌مثابه موانع رسیدن به اهداف در نظر گرفته می‌شوند.

منبع: (نویسندگان)

در راهبرد مبتنی بر نقاط قوت و فرصت یا «SO» تلاش می‌گردد، به نقاط قوت تکیه شود و این نقاط قوت با فرصت‌های موجود در محیط پیوند داده شود. در راهبرد مبتنی بر نقاط ضعف و فرصت‌ها یا «WO» تکیه بیشتری بر فرصت‌های موجود در محیط صورت می‌گیرد تا نقاط ضعف را جبران کرد. در راهبرد مبتنی بر نقاط قوت و تهدیدات یا «ST» با استفاده از نقاط قوت سعی می‌گردد تا تهدیدات موجود در محیط کاهش یابند و در راهبرد مبتنی بر نقاط ضعف و تهدیدات یا «WT» سعی می‌گردد از نقاط ضعف و تهدیدات موجود در محیط کاسته شود (ارم و همکاران، ۱۴۰۱: ۵۱). این تحقیق براساس روش سوات به دنبال بررسی فرصت‌ها و تهدیدهای موجود در روابط

ایران و آفریقای جنوبی است تا با کشف نقاط قوت و ضعف جمهوری اسلامی ایران، به بررسی این موارد پرداخته و راهبردهایی برای روابط دو کشور ارائه دهد تا در جهت پیوندهای سیاسی و اقتصادی گامی برداشته شود.

۳. تاریخچه روابط ایران و آفریقای جنوبی

آفریقای جنوبی در سیاست خارجی ایران جایگاه ویژه‌ای دارد؛ به‌عنوان قدرت منطقه‌ای و بازیگر نوظهور بین‌المللی شناخته می‌شود. روابط دوجانبه ایران و آفریقای جنوبی شباهتهایی با تعاملات ایران با قدرت‌های نوظهور دیگر مانند چین، روسیه، برزیل و هند دارد (Biskhu, 2010, p. 10). در نظام بین‌الملل شکل‌گیری این طیف از بلوک‌های سیاسی و اقتصادی نظیر سازمان همکاری شانگهای، گروه ایبسا (هند، برزیل و آفریقای جنوبی)، بریکس و دیگر بلوک‌های جهانی، می‌تواند کانون توازن نظام بین‌المللی را از نیم‌کره غربی به دیگر مناطق و قاره‌های جهانی تغییر دهد (بخشی، ۱۴۰۳: ۲۱۶) و ایران با عضویت در این بلوک‌ها علاوه بر تقویت روابط دوجانبه خود با دیگر کشورها، می‌تواند از مزایای ویژه در مواجهه با چالش‌های بین‌المللی نظیر بحران هسته‌ای، تحریم‌ها و چندجانبه‌گرایی بهره‌مند گردد.

پس از بحران فلسطین دهه ۱۹۷۰، آفریقای جنوبی نماد استعمار و موضوعی پرتنش در جهان بود. با وجود حساسیت ملت‌های آفریقایی، ایران و آفریقای جنوبی روابط نزدیکی داشتند که ناشی از هم‌سویی سیاست خارجی در گرایش به غرب، نقش در منافع آمریکا، روابط با اسرائیل و تأکید واشینگتن بر همکاری سه‌جانبه بود (بخشی و قربان‌اوغلی، ۱۳۸۷: ۱۱). در سال‌های ۱۳۵۵ و ۱۳۵۶ نیز ایران به دومین شریک تجاری این کشور پس از اسرائیل تبدیل شد (شریفی‌سادات، ۱۳۸۴: ۲۳۸). همکاری‌های اقتصادی دو کشور در این دوره عمدتاً به حوزه نفت محدود می‌گردد. در زمینه نفت، قراردادهای مرتبط با پالایشگاه «ساسول»^۱ (ناتروف) و فروش بلندمدت نفت از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بودند (بخشی، ۱۳۹۳: ۱۹۳).

انقلاب اسلامی، گفتمان انقلابی با محوریت صدور انقلاب و جهانی‌سازی حکومت اسلامی بر سیاست‌های کشور حاکم شد. این گفتمان، تحولی بنیادین در دктین سیاست خارجی ایران ایجاد کرد (World Population, 2010). قطع روابط با آفریقای جنوبی ریشه در اندیشه‌های انقلابیون پیش از انقلاب داشت. در دوره پهلوی، ایران با

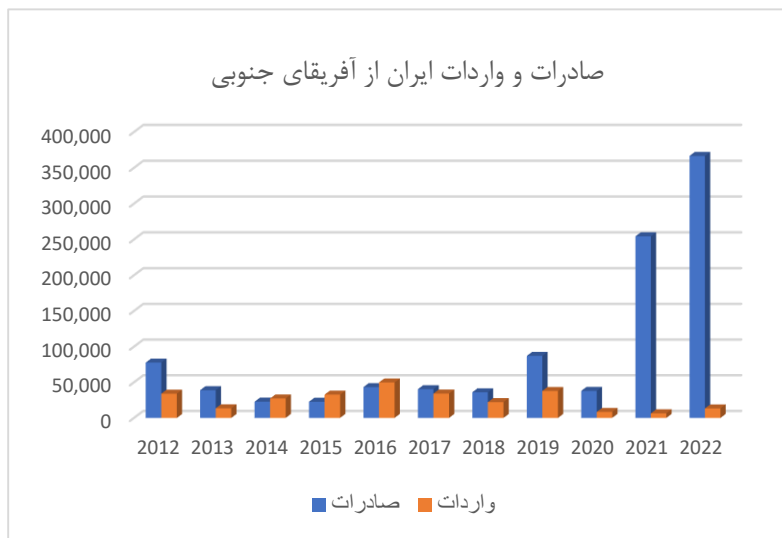
اسرائیل و رژیم آپارتاید روابط ویژه‌ای داشت؛ اما پس از انقلاب اسلامی طبق ماده ۱۰ آیین‌نامه صادرات و واردات، هرگونه مبادلات تجاری با آفریقای جنوبی و اسرائیل ممنوع شد (حسینی و بزرگی، ۱۳۸۹: ۶۶). جمهوری اسلامی ایران به دستور امام خمینی^(۵) روابط خود با آفریقای جنوبی را قطع و صادرات نفت را متوقف کرد و وزارت نفت سهام پالایشگاه این کشور را فروخت و برای حمایت از مبارزات ضد آپارتاید، نمایندگی آفریقای جنوبی در تهران تعطیل و دفتر جنبش آزادی‌بخش سوپو افتتاح شد (Bakhshi, 2014, p.87).

ایران از نخستین کشورهایی بود که پس از پایان آپارتاید با آفریقای جنوبی روابط برقرار کرد. این کشور با تغییر ایدئولوژی سیاست خارجی، حمایت از حقوق بشر و فراملی‌گرایی را در اولویت قرار داد، سیاست هم‌گرایی را پیش گرفت و با عضویت در سازمان‌های بین‌المللی رویکرد توسعه‌محور یافت (سریع‌القلم و همکاران، ۱۳۸۵: ۳۶). جمهوری اسلامی ایران با اعزام هیئتی، توانست روابط اقتصادی دو کشور را برپایه مبادلات نفتی برقرار کند. «در دوره ۱۹۹۴-۱۹۹۶ ایران تأمین‌کننده حدود ۷۰ درصد از نفت مورد نیاز این کشور بود.» (دامن پاک جامی، ۱۳۸۵: ۹۲). روابط ایران و آفریقای جنوبی با گذر زمان تغییر کرد؛ پس از ۲۰۱۱ سهم ایران در تأمین نفت این کشور به حدود ۲۰ درصد کاهش یافت و در سال‌های اخیر کم‌تر شد. آفریقای جنوبی همیشه سعی کرده تا از حقوق ایران دفاع نماید. در جریان ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت، نماینده آفریقای جنوبی این اقدام را محکوم و اعلام کرد: «دولت آفریقای جنوبی با اقدامات شورای امنیت سازمان ملل برای توقف برنامه هسته‌ای غیرنظامی ایران مخالف است.» (Africa News, 2006). حتی در زمان خروج ترامپ از برجام آفریقای جنوبی یکی از معدود کشورهایی بود که به مخالفت برخاست. با بررسی‌های جامع‌تر، می‌توان به اهمیت ایران برای این کشور در طول سالیان گذشته پی برد.

۴. ظرفیت‌های آفریقای جنوبی برای ایران

آفریقا با بیش از ۵۰ کشور و ۱,۴ میلیارد نفر جمعیت سالانه ۱۲۰۰ میلیارد دلار تجارت دارد. سهم ایران از این بازار حدود یک میلیارد و دویست میلیون دلار شامل ۷۰۰ میلیون صادرات و ۵۰۰ میلیون واردات است. ۵۱ درصد صادرات ایران مشتقات نفتی و ۳۷ درصد محصولات فولادی است و مابقی شامل مواد غذایی، مصالح، فرش، شوینده‌ها، دارو، لوازم‌خانگی و صنعتی می‌شود (تجارت نیوز، ۱۴۰۲). بررسی وضعیت واردات کشورهای آفریقایی در سال ۲۰۲۴ نشان می‌دهد که این کشورها در یک سال

حدود ۷۱۹ میلیارد دلار واردات داشته‌اند که آفریقای جنوبی با حدود ۱۰۷ میلیارد دلار بزرگ‌ترین واردکننده (حدود ۱۵ درصد از کل واردات) است (worldbank, 2024).

نمودار ۱: میزان تجارت خارجی ایران با آفریقای جنوبی ۲۰۲۲-۲۰۱۲ (میلیون دلار)

منبع: (www.trademap.org)

در سال ۲۰۲۲ صادرات ایران به آفریقای جنوبی ۳۶۶ میلیون دلار و واردات از آن کشور، ۱۳ میلیون دلار بود. سهم این کشور تنها ۰/۵۷٪ از صادرات و ۰/۰۲٪ از واردات ایران است و در میان شرکای تجاری در رتبه‌های ۱۵ و ۱۱۹ قرار دارد (اتاق بازرگانی تهران، ۱۴۰۲). با این وجود، آفریقای جنوبی بعد از غنا دومین کشور مقصد صادراتی ایران در قاره آفریقا است و اولین کشور مبدأ وارداتی ایران از این قاره است. بیشترین محصولات صادراتی ایران به این کشور شامل مشتقات نفتی و محصولات فولادی و آهنی است و بیشترین محصولات وارداتی ایران از این کشور شامل مواد خوراکی و معدنی بوده است (ایرنا، ۱۴۰۳).

در کنار تجارت خارجی، سرمایه‌گذاری‌های خارجی نیز از مصادیق همکاری است. سابقاً این کشور در پروژه‌های نفتی (ساسول) و شبکه فیبر نوری ایران (ام.تی.ان-ایرانسل) و ... سرمایه‌گذاری‌هایی انجام داده بود (Keynoush, 2021, p.121). در حال حاضر با توجه به برنامه هفتم توسعه، ایران در طول پنج‌ساله آینده باید برای اجرای طرح‌های اقتصادی بزرگ به جذب سرمایه‌گذار خارجی بپردازد که مطابق برآوردهای صورت‌گرفته توسط کارشناسان، ایران برای جهش اقتصادی و دست‌یافتن به رشد

اقتصادی ۸ درصدی که در برنامه هفتم تصویب شده است، باید بالغ بر ۱۰۰ میلیارد دلار سرمایه خارجی جذب نماید (Iran Daily 2024) برای جذب این مقدار از سرمایه خارجی، آفریقای جنوبی یکی از کشورهایی است که می‌تواند به تأمین منافع ایران کمک کند. دولت‌های دو طرف و هیئت‌های تجاری بارها بر تمایل به گسترش روابط تأکید کرده‌اند؛ اما عملاً سرمایه‌گذاری بزرگ دولتی یا شرکتی جدید در مقیاس وسیع تا حدودی به‌خاطر ریسک‌های حقوقی و مالی ناشی از وضعیت تحریم‌ها و مسائل ناظر بر دسترسی به بازارهای بین‌المللی و خدمات بانکی محدود بوده است.

عضویت ایران در بریکس افق تازه‌ای برای همکاری با آفریقای جنوبی گشوده و اهمیت آن در تجارت دو کشور آشکار است. آفریقای جنوبی با حضور در نهادهایی چون G77، G20 و اتحادیه آفریقا می‌تواند از ایران در مجامع بین‌المللی حمایت کند. همچنین همکاری هسته‌ای میان دو کشور راهی برای عبور از موانع غربی و دستیابی به انرژی مورد نیاز است.

۵. نقاط ضعف و قوت ایران در محیط درونی

نقاط ضعف و قوت جمهوری اسلامی ایران در ترسیم مسیر همکاری‌های بین دو کشور می‌تواند راهگشا باشد. این که ایران از نقاط قوت برخوردار است، برای سایر قدرت‌ها به‌عنوان یک فرصت تلقی می‌شود؛ اما نقاط ضعف آن، برای دیگر کشورها تهدید به حساب خواهد آمد. ماتریس سوات کمک می‌کند تا در عرصه سیاست خارجی با برنامه‌ریزی و به‌کارگیری راهبردهای مطلوب اثر تهدیدات و نقاط ضعف به حداقل برسد که در ادامه به برخی از این نقاط قوت و ضعف اشاره می‌شود.

موقعیت جغرافیایی استراتژیک: جمهوری اسلامی ایران به‌دلیل دسترسی به تنگه‌ها و آبراه‌های اصلی بین‌المللی و همچنین وجود سواحل وسیع، از شمال دریای خزر و از جنوب خلیج فارس و دریای عمان و همچنین منابع منحصربه‌فرد و کمیاب از اهمیت بالایی برخوردار است (کامران و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۱) ایران به‌دلیل موقعیت جغرافیایی ویژه در غرب آسیا، چهارراه ترانزیت سه منطقه و دو قاره است و همواره مورد توجه قدرت‌های بین‌المللی قرار داشته که تلاش می‌کنند از این جایگاه استراتژیک بهره‌برداری کنند (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۸۸: ۲۲۳).

برخورداري از منابع طبيعي غني (نفت، گاز و ...): ایران در مرکز بیضی استراتژیک انرژی (نفت و گاز) قرار دارد و از نظر منابع مختلف انرژی، یکی از غنی‌ترین و ثروتمندترین کشورهای جهان تلقی می‌گردد، زیرا دارای منابع گسترده سوخت‌های

فسیلی و انرژی‌های تجدیدناپذیر نظیر نفت و گاز و انرژی‌های تجدیدپذیر بالقوه مانند باد و خورشید است (کامران و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۹). از طرفی به‌عنوان مرکز تلاقی محورهای تولید و مصرف انرژی جهان قرار دارد، در محور عمودی شمال-جنوب در مرکز دو منبع انرژی خلیج‌فارس و آسیای مرکزی و قفقاز و در محور افقی شرق-غرب نیز در مرکز دو منطقه مصرف‌کننده انرژی شرق آسیا و اروپا قرار گرفته است (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۸۹: ۲۲۳).

توانمندی در صنایع دفاعی و نظامی: ایران از واردکننده تجهیزات نظامی به صادرکننده و یکی از قدرتهای نظامی برتر جهان بدل شده است. طبق گزارش گلوبال فایر پاور ۲۰۲۵، ایران در خاورمیانه رتبه چهارم و در خلیج‌فارس جایگاه نخست نظامی را دارد (globalfirepower, 2025).

برخورداری از نظام سلامت مطلوب: از نیازهای اصلی توسعه در کشور مقوله سلامت و بهداشت افراد است که یکی از وظایف جمهوری اسلامی ایران، حفظ و تأمین سطح سلامت کلیه افراد جامعه است (کیانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۶۵). توسعه بهداشتی و نظام سلامت در ایران در سال‌های اخیر این کشور را به مقصدی برای ویزاهای درمانی از سایر کشورهای منطقه تبدیل نموده است که این امر ایران را به قطب نظام سلامت منطقه تبدیل کرده است (عبداله تبار و سجادی، ۱۴۰۳: ۱۵).

جمهوری اسلامی ایران از نقاط قوت بسیاری برخوردار است که این کشور را به یک قدرت با ظرفیت بسیار بالایی در منطقه تبدیل کرده است که برخی از آن‌ها را در سطور فوق اشاره شد و در ادامه نیز اشاراتی خواهد شد؛ اما مهم‌ترین مسئله‌ای که وجود دارد، این است که هر کشوری در کنار نقاط قوت از نقاط ضعفی برخوردار است. این نقاط ضعف در صورت بی‌توجهی می‌تواند آسیب‌های زیادی را در پی داشته باشد که بر روابط با دیگر کشورها بسیار اثرگذار است. در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره خواهد شد.

وابستگی به نفت: نفت و گاز شریان اصلی اقتصاد ایران است و وابستگی شدید به آن کشور را به اقتصاد تک‌محصولی بدل کرده است. این وضعیت علاوه بر شکل‌گیری دولت رانتیر، موجب افزایش نقش نهادهای انرژی به‌ویژه وزارت نفت در تصمیم‌سازی‌های سیاست خارجی شده است (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۸۸: ۲۴۳). تک‌محصولی بودن سبد صادراتی ایران می‌تواند خیل عظیمی از کشورهای منطقه را از فهرست شرکای تجاری ایران خارج کند بسیاری از کشورهای منطقه از منابع نفتی

و گازی مشابهی برخوردار هستند که این مسئله می‌تواند تجارت ایران با این کشورها را به پایین‌ترین حد ممکن تقلیل دهد.

تورم بالا و نرخ بیکاری: رشد بی‌رویه نقدینگی و مدیریت آن از چالش‌های اصلی است که اقتصاد ایران با آن مواجه است که در کنار سایر علت‌ها مانند عوامل ساختاری، فشار هزینه و ... از علل اصلی بروز تورم در ایران به شمار می‌رود (انصاری و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۴). ایران سال‌هاست با نرخ بالای بیکاری مواجه است، درحالی‌که کشورهای آسیایی درحال توسعه مانند پاکستان، هند و سنگاپور نرخ بیکاری پایین‌تری دارند و وضعیت بهتری در این حوزه دارند (غروی نخجوانی، ۱۳۸۱: ۱۷۳). بیکاری و نرخ تورم بالا منجر به بی‌ثباتی و کاهش رشد اقتصادی می‌شود که به‌طور معمول برای سایر کشورهای شریک، می‌تواند آسیب‌زا باشد و می‌تواند ایران را بیشتر به خود مشغول کرده و از همکاری سایر کشورها جلوگیری کند.

جدول ۲: نقاط ضعف و نقاط قوت ایران در محیط داخلی

نقاط قوت (S) ایران	نقاط ضعف (W) ایران
۱. موقعیت جغرافیایی استراتژیک	۱. عدم تنوع در مبادلات تجاری
۲. برخوردار از منابع طبیعی غنی (نفت، گاز و ...)	۲. نبود برنامه منسجم در سیاست خارجی و مشخص نبودن مسیر راه
۳. توانمندی در صنایع دفاعی و نظامی	۳. عدم روابط اقتصادی مستحکم با کشورهای همسایه خصوصاً حاشیه خلیج فارس
۴. برخوردار از نظام سلامت مطلوب	۴. نرخ بالای تورم و بیکاری
۵. برخوردار از فرهنگ و تمدن غنی و کهن	۵. وابستگی به نفت
۶. ثبات امنیتی و سیاسی در داخل کشور (نظام حکمرانی پایدار)	۶. عدم سامان‌دهی مسیرهای ترانزیتی
۷. عضویت در سازمان‌های بین‌المللی مهم اعم از بریکس و شانگهای و ...	

منبع: (نویسندگان)

۶. فرصت‌ها و تهدیدهای رابطه ایران با آفریقای جنوبی

ایران و آفریقای جنوبی روابط دیرینه‌ای دارند که گسترش آن برای برخی کشورها تهدید تلقی می‌شود. گزارش‌های آمریکا و تایمز اسرائیل نشان می‌دهد ایران با عملیات دریایی و روابط تجاری در آفریقا به دنبال تقویت همکاری دفاعی، صدور انقلاب و کاهش اثر تحریم‌های غرب است (specialeurasia, 2022). با پیوستن ایران به بریکس، روابط این کشور با کشورهای عضو این گروه وارد مرحله جدیدی شده است. در این

میان، روابط ایران و آفریقای جنوبی می‌تواند مرحله جدیدی را تجربه کند که هر دو کشور با در نظر گرفتن تهدیدهای موجود به بهره‌برداری از فرصت‌ها بپردازند.

جدول ۳: فرصت‌ها و تهدیدهای رابطه با آفریقای جنوبی

فرصت‌های (O) رابطه با آفریقای جنوبی	تهدیدهای (T) رابطه با آفریقای جنوبی
۱. حمایت آفریقای جنوبی در مجامع بین‌المللی	۱. اقتصاد تک‌محصولی این کشور
۲. گسترش روابط با اتحادیه آفریقا و سازمان‌های منطقه‌ای	۲. وابستگی اقتصادی آفریقای جنوبی به ایالات متحده
۳. تقویت گفتمان جنوب-جنوب	۳. وجود رقبای منطقه‌ای و ممانعت از توسعه روابط
۴. ترغیب کشورهای آفریقایی به همکاری با ایران	۴. عدم اجرای بسیاری از موافقت‌نامه‌ها و بی‌انگیزه شدن طرف مقابل
۵. دسترسی به بازار ۶۰ میلیونی آفریقای جنوبی	۵. تحریم‌های بین‌المللی و فشارهای آمریکا به جهت انزوای ایران
۶. جایگاه در واردات ۹۳ میلیارد دلاری این کشور	۶. دوری مسافت مابین دو کشور
۷. حمایت از جنبش‌های آزادی‌بخش و مقابله با اسرائیل	۷. اتخاذ موضع محافظه‌کارانه نسبت به اسرائیل از سوی آفریقای جنوبی
۸. پشتیبانی از چندجانبه‌گرایی و مقابله با آمریکا	۸. تجارت نابرابر با دیگر کشورها
۹. ترویج تصویر مثبت ایران در آفریقا	
۱۰. حضور فعال سازمان‌ها و نهادهای ایرانی	
۱۱. توسعه همکاری علمی، فناوری و اعزام نیروی متخصص	
۱۲. بهره‌مندی از رشد اقتصادی و معافیت‌های مالیاتی	
۱۳. تبادل دسترسی به ظرفیت‌های سیاسی و بین‌المللی	
۱۴. همکاری در انرژی هسته‌ای صلح‌آمیز و فناوری دفاعی	
۱۵. استفاده از نهادهای مالی بریکس و کاهش سلطه دلار	
۱۶. ایران به‌عنوان مسیر ترانزیتی آفریقای جنوبی	
۱۷. فعالیت رایزن فرهنگی ایران در پرتوریا	
۱۸. اعتبار ایران بدون سابقه استعماری در آفریقا	
۱۹. تدوین برنامه مارکت نوین برای آفریقا (نیاد)	

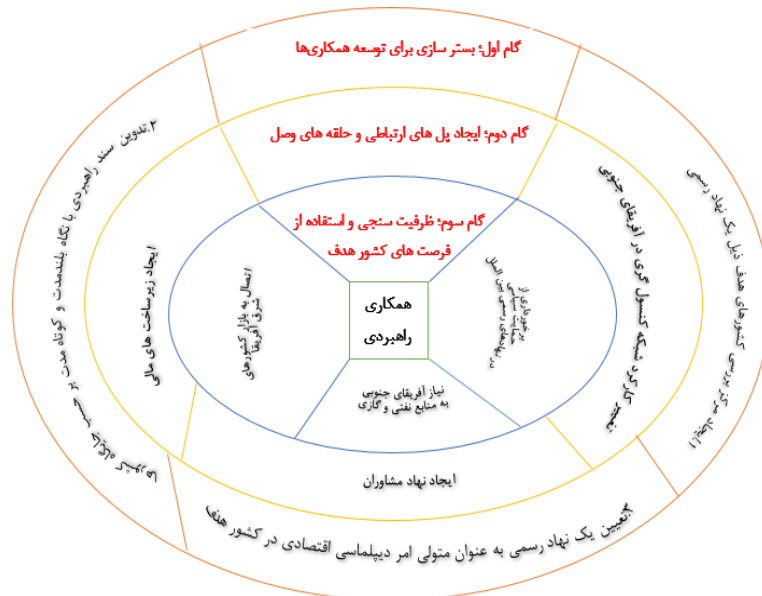
منبع: (نویسندگان)

ایران و آفریقای جنوبی به‌عنوان دو بازیگر خواهان تغییر در نظام بین‌الملل، فرصت‌های گسترده‌ای برای همکاری دارند. مسیرهای ترانزیتی ایران می‌تواند این

کشور را به شرق آسیا و اوراسیا متصل کند و دیپلماسی راه ایران را فعال سازد؛ موضوعی که پیش‌تر کم‌تر مورد توجه سیاست‌گذاران بود. آفریقای جنوبی با روابط گسترده با چین و آمریکا، ظرفیت جذب سرمایه‌گذاری و انتقال فناوری‌های نوین را دارد و می‌تواند به ارتقای علمی و صنعتی ایران کمک کند؛ نمونه آن سرمایه‌گذاری در شبکه MTN و ورود فیبر نوری به کشور بود. علاوه بر این، همکاری در حوزه علمی و صنعتی می‌تواند زمینه ورود تجهیزات مدرن و نیروی کار متخصص را فراهم آورد. در نهایت، آفریقای جنوبی قادر است در نقش کشور ثالث، به ایران در دور زدن تحریم‌های بین‌المللی کمک کند و مسیر تازه‌ای برای توسعه روابط و کاهش فشارهای خارجی ایجاد نماید.

۷. یافته‌های پژوهش

پیوستن ایران به بریکس روابط با آفریقای جنوبی را وارد مرحله تازه‌ای کرده است. این عضویت می‌تواند زمینه‌ساز همکاری‌های راهبردی و پیشرفته باشد؛ اما تحقق آن نیازمند تغییر رویکرد ایران و تدوین الگوی گام‌به‌گام برای بهره‌گیری از فرصت‌ها و کاهش تهدیدها با توجه به نقاط قوت و ضعف دو کشور است.

شکل ۱: الگوی همکاری راهبردی

منبع: (نویسندگان)

برای ارتقای روابط ایران با کشورهای هدف به سطح راهبردی، سه اقدام باید صورت گیرد: نخستین اقدام در گام اول ایجاد نهادی تخصصی است که مأموریت آن شناسایی و تعیین اولویت‌ها باشد. این نهاد باید سیاست‌های کلان روابط خارجی را رصد کرده، در تدوین قراردادهای و پیشبرد همکاری‌ها نقش‌آفرینی کند و با گردهم‌آوردن اندیشکده‌ها و نخبگان، زمینه هم‌افزایی علمی و اجرایی را فراهم آورد. همچنین با انجام تحقیقات گسترده و ارائه نتایج به سیاست‌گذاران، می‌تواند تصمیم‌گیری‌های کلان را علمی‌تر و کارآمدتر سازد و مسیر ارتقای روابط را هدفمند پیش ببرد.

برای ارتقای روابط راهبردی دو اقدام دیگر مهم است، تدوین سند جامع با دسته‌بندی کشورهای هدف از سطح ۱ تا ۵ ضروری است تا نوع همکاری‌ها در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و امنیتی مشخص شود؛ الگویی مشابه تجربه چین (چگنی زاده و آهار، ۱۴۰۴: ۲۸-۲۱). همچنین تعیین یک نهاد رسمی برای هدایت ارتباطات با هر کشور، مانند وزارت صنعت برای آفریقای جنوبی، مانع ناهماهنگی شده و کارآمدی روابط را افزایش می‌دهد.

در گام دوم برای توسعه روابط بین‌المللی و تقویت دیپلماسی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران، پرداختن به ایجاد و تقویت پل‌های ارتباطی ضروری است. این گام شامل اقدامات ذیل است:

الف. بازتعریف نقش کنسولگری‌های ایران و تبدیل آن‌ها به مراکز تجاری فعال می‌تواند تعاملات اقتصادی را تقویت کند. در کشورهایی بدون کنسولگری، مانند آفریقای جنوبی، سفارت جایگزین خواهد بود؛ الگویی مشابه اقدام ایتالیا با آژانس تجارت (ICE) برای دیپلماسی اقتصادی.

ب. تأسیس «نهاد مشاوران اقتصادی» با بهره‌گیری از دیپلمات‌ها و کارشناسان باتجربه، می‌تواند خدمات مشاوره‌ای به شرکت‌های ایرانی در کشورهای هدف ارائه دهد و با استفاده از دانش آنان، روابط تجاری ایران را توسعه بخشد.

ج. اقدام، تلاش برای ایجاد و تقویت زیرساخت‌های اقتصادی مستقل از چهارچوب‌های سنتی نظام مالی بین‌المللی مانند نظام برتون وودز است. بهره‌گیری از ظرفیت‌های مالی گروه بریکس، تأسیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و ابتکارهایی از این قبیل می‌تواند به‌عنوان راهکارهایی مؤثر در راستای کاهش وابستگی به نظام مالی موجود و افزایش همکاری‌های اقتصادی چندجانبه مورد استفاده قرار گیرد.

در گام سوم، تمرکز بر تدوین و اجرای الگوی همکاری‌های راهبردی برای بهره‌گیری از فرصت‌های موجود در کشورهای هدف، براساس مبانی و زیرساخت‌های ایجادشده در دو گام قبلی است. این گام شامل اقدامات عملیاتی برای تحقق همکاری‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی با بهره‌گیری از ظرفیت‌های متقابل است. به‌عنوان نمونه، در ارتباط اقتصادی با آفریقای جنوبی، این کشور دارای ظرفیت‌های ارزشمندی در حوزه منابع طبیعی و محصولات غذایی است. ایران می‌تواند از این فرصت‌ها برای ایجاد همکاری‌های مشترک استفاده کند. به‌عنوان مثال:

کشت فراسرزیمینی: سرمایه‌گذاری در کشت فراسرزیمینی محصولات کشاورزی در آفریقای جنوبی و صادرات آن به دیگر کشورهای آفریقا، زمینه‌ساز توسعه همکاری‌های اقتصادی و گسترش روابط تجاری ایران خواهد بود.

تأمین منابع انرژی مورد نیاز آفریقای جنوبی: از طریق صادرات گاز و نفت، ایران می‌تواند بخشی از نیازهای این کشور به انرژی را تأمین کرده و در این حوزه شراکت راهبردی ایجاد کند.

در عرصه ارتباطات سیاسی و فرهنگی می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

براساس ماده ۱۰۲ برنامه هفتم توسعه، ایران با تقویت توان دفاعی و بهره‌گیری از روابط با کشورهای آفریقایی، به‌ویژه از طریق آفریقای جنوبی، درصدد افزایش توان ملی و تأمین منافع و امنیت منطقه‌ای است.

تحکیم روابط کشورهای آفریقایی با جهان اسلام و ایجاد هم‌گرایی سیاسی برای عبور از نظم یک‌جانبه آمریکایی.

ایجاد وحدت راهبردی بین دین اسلام با دیگر ادیان در آفریقای جنوبی و مخصوصاً ایجاد وحدت راهبردی میان شیعه و سنی.

تولید فیلم‌های غنی با هدف تأثیرگذاری بر ذهنیت مردم ایران نسبت آفریقای جنوبی و به عکس.

در راستای ماده ۸۳ برنامه هفتم توسعه، حمایت و سازمان‌دهی فعالانه صنعت گردشگری و توسعه مبادله محصولات فرهنگی، هنری و صنایع‌دستی میان دو کشور.

در راستای ماده ۹۷ برنامه هفتم توسعه که جمهوری اسلامی ایران در منطقه باید به مرجعیت علمی تبدیل شود. می‌توان به ایجاد دانشگاه‌های بین‌المللی و حمایت از بورسیه‌های دانشجویی و استفاده از اساتید این کشور کرد.

مبتنی بر ماده ۷۲ برنامه هفتم توسعه و تأکید بر قطب سلامت منطقه و با توجه به شیوع بیماری‌هایی نظیر ایدز و ... به حمایت از تورهای پزشکی و مبادلات پزشکی و علمی در این زمینه، می‌توان اقدام نمود.

افزایش و تقویت کادر نمایندگی‌های فرهنگی و تقویت حضور سازمان‌ها و ارگان‌های خاص دولتی در این کشور (بخشی، ۱۳۹۰: ۵۵).

بدون شک، اجرای موفقیت‌آمیز این گام، که جنبه عملیاتی دارد، منوط به تحقق زیرساخت‌ها و اقدامات انجام‌شده در گام‌های اول و دوم است. گام سوم تنها به‌عنوان نمونه‌ای از اقدامات عملیاتی ارائه شده است و ظرفیت‌های بیشتری برای برنامه‌ریزی و اجرای همکاری‌های راهبردی وجود دارد که می‌توان به‌طور دقیق‌تر و جامع‌تر به آن‌ها پرداخت.

نتیجه‌گیری

آفریقای جنوبی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران جایگاهی مهم دارد، هرچند روابط دو کشور در سال‌های اخیر تحت تأثیر عواملی چون تحریم‌های بین‌المللی، تبلیغات منفی، ظهور رقبای منطقه‌ای و کم‌توجهی سیاست‌گذاران ایرانی کاهش یافته است. با وجود این چالش‌ها، آفریقای جنوبی همچنان در مجامع بین‌المللی از ایران حمایت کرده و در شرایط مناسب به تقویت تجارت خارجی پرداخته است.

نکته‌ای که در این میان حائز اهمیت است، عدم ثبات سیاست خارجی ایران در طول سالیان گذشته است. این مسئله ناشی از عوامل متعددی بوده و برقراری روابط پایدار با کشورهای هدف را با چالش مواجه ساخته است. برنامه پنج‌ساله هفتم توسعه، نقطه آغازی برای برنامه‌ریزی دقیق‌تر در زمینه روابط خارجی ایران است. در این برنامه، کشورهای هدف جمهوری اسلامی باید براساس معیارها و شاخص‌های مشخص انتخاب شوند. در این پژوهش، آفریقای جنوبی به‌عنوان یکی از این کشورهای هدف بررسی شده و الگویی برای همکاری راهبردی ارائه شده است. هدف از این الگو، ارتقای روابط از سطح همکاری‌های عادی به سطح همکاری‌های راهبردی است. بدین منظور، نگاه سیاست‌گذاران ایرانی به آفریقای جنوبی باید تغییر کند. در سال‌های اخیر، روابط با این کشور بیشتر براساس نیاز و نبود گزینه‌های جایگزین شکل گرفته است؛ اما باید تأکید کرد که توسعه روابط با آفریقای جنوبی نه‌تنها یک ضرورت ژئوپلیتیکی و سیاسی است، بلکه می‌تواند منافع مشترک اقتصادی و سیاسی هر دو کشور را تأمین کند. فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی و پیوند منافع مشترک، می‌تواند معادلات

یک‌جانبه‌گرایی آمریکا را به چالش بکشد و زمینه‌ساز مزایای متقابل برای ایران و آفریقای جنوبی باشد. این تحقیق تلاش دارد، تا یک پاسخ اولیه به نحوه برنامه‌ریزی برای برقراری ارتباط با کشورهای هدف در چهارچوب برنامه هفتم توسعه ارائه دهد. بدون شک، تدوین سیاست خارجی و دیپلماسی اقتصادی ایران در پنج سال آینده، نیازمند تحقیقات جامع‌تر و مفصل‌تری از این نوع خواهد بود.

فهرست منابع

- اتاق بازرگانی تهران (۱۴۰۲). جزئیات سهم ایران از بازار آفریقای جنوبی: <https://service.tccim.ir/stats>
- ارم، ابراهیم؛ روان بد، امین؛ زارعی، غفار (۱۴۰۱). *تجزیه و تحلیل استراتژی‌های سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی در خاورمیانه با استفاده از مدل سوات*، فصلنامه سپهر سیاست، ۹(۳۱).
- انصاری، یعقوب؛ شاکریان، فرشته؛ ملک حسینی، نرگس؛ نجات‌بخش، نرگس (۱۳۹۵). *بررسی تغییرات تورم در ایران و عوامل و راهکارهای مقابله با آن در ایران*، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، ۲(۴).
- ایرنا (۷ اردیبهشت ۱۴۰۳). صادرات ایران به ۳۹ کشور آفریقایی در سال ۱۴۰۲/ آفریقا، <https://www.irna.ir/news/85457412> بازاری برای کالاهای ایرانی:
- بخشی، احمد (۱۳۹۰). *بررسی روابط فرهنگی ایران و آفریقا*، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- بخشی، احمد (۱۳۹۳). *ایران و آفریقای جنوبی، سیر تحول روابط دوجانبه و ظرفیت سنجی آینده*، فصلنامه روابط خارجی، سال ششم، شماره ۲.
- بخشی، احمد (۱۳۹۶). *نقش آزادسازی تجاری و همکاری‌های اقتصادی منطقه‌ای در توسعه و امنیت: مطالعه موردی جامعه توسعه جنوب آفریقا (سادک)*، مجله پژوهش‌های جغرافیای سیاسی، ۱(۲).
- بخشی، احمد (۱۴۰۳). *بررسی عوامل مؤثر بر نقش و جایگاه آفریقای جنوبی به عنوان قدرت منطقه‌ای و در حال ظهور*، دو فصلنامه روابط آفریقا و آسیا، شماره ۲.
- بخشی، احمد؛ قربان اوغلی، جاوید (۱۳۸۷). *بررسی روابط خارجی ایران و آفریقای جنوبی*، فصلنامه تاریخ روابط خارجی، سال نهم شماره ۳۵.
- تجارت نیوز (۳۰ تیر ۱۴۰۲). *بررسی ظرفیت تجاری ایران و آفریقای جنوبی*: <https://B2n.ir/s86557>
- چگنی‌زاده، غلامعلی؛ آهار، لیلیا (۱۴۰۳). *نگرش سنجی از نخبگان ایرانی نسبت به نقش آفرینی چین در ایران و جهان*. فصلنامه روابط خارجی، سال هفدهم، شماره ۲.
- حسینی، میرعبدالله؛ بزرگی وحید (۱۳۸۹). *ارزیابی و برآورد ظرفیت‌های صادرات کالایی ایران به کشور آفریقای جنوبی*، بررسی‌های بازرگانی، ۸(۴۰).
- دامن پاک جامی، مرتضی (۱۳۸۵). *راهنمای اقتصادی-بازرگانی کشور آفریقای جنوبی*، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی.

- دهقانی فیروزآبادی، سید جلال (۱۳۸۸)، *منابع ملی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران*، فصلنامه سیاست، سال سی و نهم، شماره ۳.
- سرخیل، بهنام؛ محمدرضا، محمد (۱۳۹۷) *الگوی اسلامی ایرانی روابط با آفریقا؛ بایسته‌ها و آسیب‌ها*، فصلنامه تحقیقات سیاسی و بین‌المللی، ۱۰ (۳۷).
- سریع‌القلم، محمود؛ بخشی، احمد؛ سجادی‌پور سید کاظم (۱۳۸۵). *تبدیل ژئوپلیتیک جنگ به ژئوپلیتیک صلح (بررسی موردی: سیاست خارجی افریقای جنوبی بر امنیت منطقه‌ای در دوره آپارتاید و پس از آن)*، فصلنامه ژئوپلیتیک، ۵ (۴).
- سلیمانی پورلک، فاطمه (۱۴۰۴). *ضرورت‌ها و الزامات راهبرد ژئوپلی نومیکی ایران در بستر سیاست چند همسایگی*، فصلنامه روابط خارجی، سال هفدهم، شماره ۲.
- شریفی ساداتی، سید علی (۱۳۸۴). *تحلیل ژئوپلیتیک مناسبات ایران و آفریقای جنوبی*، رساله دکتری، تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- عبداله‌تبار، هادی؛ سجادی، حمیرا (۱۴۰۳). *سیاست اجتماعی و تحولات نظام سلامت در ایران*، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ۲۴، شماره ۲۴ (۹۴).
- غروی نخجوانی، سید احمد (۱۳۸۱). *بحران بیکاری در اقتصاد ایران*، نشریه پژوهش‌نامه اقتصادی، ۲ (۳).
- فولادی، مسعود (۱۳۹۷). *نقش بحران آب در سیاست خارجی کشورهای آسیای مرکزی: هم‌گرایی یا واگرایی*، مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، ۱ (۳).
- کامران، حسن؛ غلامی، بهادر؛ یاری، اسلام؛ امینی، سید حسین؛ خالیدی، حسین (۱۳۸۹). *جغرافیا و قدرت ملی ایران*، نشریه تحقیقات کاربردی علوم اجتماعی، ۱۰ (۱۰).
- کیانی، محمدمهدی؛ خانجانی، طاهره؛ حقیقی، هاجر؛ رئوفی، اعظم؛ محمدی، عفت؛ اولیایی منش، علیرضا؛ تکیان، امیر حسین (۱۴۰۰). *مروری بر قوانین، سیاست‌ها و اصلاحات نظام سلامت ایران طی چهار دهه اخیر: رویکردی گذشته‌نگر*، فصلنامه بیمه سلامت ایران، ۴ (۴).
- مشیرزاده، حمیرا (۱۳۹۶) *آسیب‌شناسی سیاست‌گذاری خارجی: مبانی خارجی*، فصلنامه علمی-پژوهشی سیاست‌گذاری عمومی، ۱ (۳).
- نجفی، مصطفی؛ گل‌محمدی، ولی؛ موسوی شفاعی، مسعود؛ اسلامی، محسن (۱۴۰۴). *عمل‌گرایی اضطرار چهارجوبی برای فهم الگوی رفتاری ایران در مناقشات منطقه‌ای*، فصلنامه روابط خارجی، سال هفدهم، شماره ۲.
- هادی‌پور، میثم؛ حافظ نیا، محمدرضا (۱۴۰۱). *راهبرد سیاست خارجی ج.ا.ایران در جنوب آسیا با استفاده از مدل SWOT و SDM*، مجله پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۵ (۱).

References

- Ansari, Yaqoob, Shakeriyan, Fereshteh, Malekhossi, Narges, Nejatbakhshi, Narges (2016). *A study of inflation changes in Iran and the factors and strategies to deal with it in Iran*, Quarterly Journal of Management and Accounting Studies, 2 (4), pp. 11-17. Retrieved from: <http://uctjournals.com/farsi/archive/accounting/2016/winter/3.pdf>. [in Persian]
- Abdollah-Tabar, Hadi and Sajjadi, Homeira (2023). *Social Policy and Health System Developments in Iran*, Social Welfare Quarterly, Year 24, No. 24(94), pp. 9-48, DOI: 10.32598/refahj.24.94.2810.3. [in Persian]
- Africa News (2006). South Africa: SA Opposes Security Council Involvement Over Iran Nuclear Programme.
- Bakhshi, Ahmad (2024). *Study of factors affecting the role and position of South Africa as a regional and emerging power*, Two Quarterly Scientific Journals - Specialized in African-Asian Relations, Issue 2, pp. 213-252. Retrieved from: <http://aar.modares.ac.ir/article-13-76249-fa.html>. [in Persian]
- Bakhshi, Ahmad (2014). *Iran - South Africa Relations: Past Trends, Future Prospects*. Foreign Affairs, Vol. 5, No. 2, pp. 83-108. https://irfajournal.csr.ir/article_123446.html
- Bakhshi, Ahmad and Ghorban Oghli, Javid (2008). *A Study of Foreign Relations between Iran and South Africa*, Quarterly Journal of Foreign Relations, Year 9, No. 35, pp. 1-30. Retrieved from: <https://www.magiran.com/p574694>. [In Persian]
- Bakhshi, Ahmad (2011). *A Study of Cultural Relations between Iran and Africa, Tehran: Culture, Art and Communication Research Institute Publications*. [In Persian]
- Bakhshi, Ahmad (2017). *The Role of Trade Liberalization and Regional Economic Cooperation in Development and Security: A Case Study of the Southern African Development Community (SADC)*, Journal of Political Geography Research, 1 (2), pp. 87-117. <https://doi.org/10.22067/pg.v2i8.73031>. [In Persian]
- Biskhu, Michael, B. (2010). *South Africa and Middle East*, Middle East Policy Council, pp.1-17.
- Chehabi, H. E. (2016). *South Africa and Iran in the Apartheid Era*. Journal of Southern African Studies, 42(4), 687-709. <https://doi.org/10.1080/03057070.2016.1201330>.
- Clark, G. (1997). *The Modern Rise of Population*. University of Chicago Press.
- Chamber of Commerce (2022). Details of Iran's share of the South African market: <https://service.tccim.ir/stats> [in Persian]
- Dehghani Firouzabadi, Seyed Jalal (2009). *National Sources of Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran*, Politics Quarterly, 39 (3), pp. 221-245. Retrieved from: https://jpq.ut.ac.ir/article_20188.html. [in Persian]
- Daman Pak Jami, Morteza (2006). *Economic Guide - Business in South Africa, Tehran: Institute of Business Studies and Research*. [in Persian]

- Eram, Ebrahim, Ravan Bod, Amin, Zarei, Ghafar. (2023). *Analyzing the Foreign Policy Strategies of the Islamic Republic of Iran and Saudi Arabia in the Middle East Using the SWOT Model*, Sepehr Siasat Quarterly, 9(31), pp. 47-67. DOI: 10.22034/sej.2021.1923596.1302. [in Persian]
- Fouladi, Masoud (2018). *The Role of Water Crisis in the Foreign Policy of Central Asian Countries: Convergence or Divergence*. Journal of New Achievements in Humanities Studies, 1(3), pp. 51-65. Retrieved from: <https://ensani.ir/file/download/article/1536738853-10144-3-4.pdf>. [in Persian]
- Gharavi Nakhjavani, Seyed Ahmad (2002). *Unemployment Crisis in the Iranian Economy*, Journal of Economic Research, 2(3), pp. 171-184. Retrieved from: https://joer.atu.ac.ir/article_3194.html. [in Persian]
- Chegnizadeh, G., & Ahar, L. (2024). *Iranian elites' attitudes toward China's role in Iran and the world*. Foreign Relations Quarterly, Vol. 17, No. 2 (Serial No. 66), summer 2024, pp. 1–38 [In Persian]
- Globalfirepower (2025). *The Position of Iran's Arms Exports in the Middle East*: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php>
- Hosseini, Mir Abdullah and Bozorgy, Vahid (2010). *Evaluation and Estimation of Iran's Commodity Export Capacities to South Africa*, Business Reviews, 8(40), pp. 53-69. Retrieved from: file:///C:/Users/saji/Downloads/39013894004-1.pdf. [in Persian]
- Haas, E. B. (1958). *The Uniting of Europe: Political, Social, and Economic Forces*. Stanford University Press.
- Haas, E. B. (1970). *The Study of Regional Integration: Reflections on the Joy and Anguish of Pre-theorizing*. International Organization, 24(4), 606-646.
- Hadipour, Meysam; Hafeznia, Mohammad Reza (2021). *Foreign Policy Strategy of the Republic of Iran in South Asia Using the SWOT and SDM Models*, Journal of Human Geography Research, 55(1), pp. 79-92, DOI: 10.22059.JHGR.2021.322217.1008282. [in Persian]
- IRNA (26 May 2023). *Iran's exports to 39 African countries in 1402/ Africa, a market for Iranian goods*: <https://www.irna.ir/news/85457412> [in Persian]
- Keynoush, Banafsheh (2021). *Revolutionary Iran's Africa Policy*. King Faisal Center for Research and Islamic Studies, Saudi Arabia.
- Kamran, Hassan, Gholami, Bahadur, Yari Islam, Amini, Seyyed Hossein, Khalidi, Hossein. (2010). *Geography and National Power of Iran*, Journal of Applied Social Science Research, 10(10), pp. 6-27. Retrieved from: https://jgs.khu.ac.ir/browse.php?a_id=579&sid=1&slc_lang=fa. [in Persian]
- Kolayi, Elahe; Sazmand, Bahareh (2011) *Intra-theoretical and extra-theoretical contexts of change in regionalist theories*, Bi-Quarterly Scientific-Research Journal (Theoretical Politics Research), 1(9), pp. 127-146, DOI:139412021459451151. [in Persian]
- Mousavi, Mohammad Ali (2009) *Globalization and Regionalism: Divergence or Convergence?* International Quarterly Journal of Foreign Relations, Issue 3, pp. 119-138, DOI: 20.1001.1.20085419.1388.1.3.5.4. [In Persian]

- Moshirzadeh, H. & Smith, K. (2022). *IR in Iran and South Africa: A Comparative Study*. Journal of World Sociopolitical Studies, 6(2), 197–238, /DOI: 10.22059/WSPS.2023.351629.1324.
- Moshirzadeh, Homeira (2017) *Pathology of Foreign Policymaking: Foreign Foundations*, Scientific-Research Quarterly Journal of Public Policy, 1(3), pp. 9-27, DOI: 10.22059/ppolicy.2017.62026. [In Persian]
- Najafi, Mustafa, Golmohammadi, Vali, Mousavi Shafaei, Masoud, Eslami, Mohsen (2025). *Emergency pragmatism: a framework for understanding Iran's behavioral pattern in regional conflicts*, Foreign Relations Quarterly, Year 17, Issue 2, pp. 225-256. [In Persian]
- Onderco, Michal (2016). *A Battle of Principles: South Africa's Relations with Iran*. Commonwealth & Comparative Politics, 54(2), 252–267. DOI: 10.1080/14662043.2016.1151168
- Pourlak, Fatemeh (2025). *Necessities and requirements of Iran's geopolitical strategy in the context of multi-neighborhood policy*, Quarterly Journal of Foreign Relations, Year 17, Issue 2, pp. 129-158. [In Persian]
- Sharifi Sadati, Seyed Ali (2005). *Geopolitical Analysis of Iran-South Africa Relations*, PhD Thesis, Tehran: Tarbiat Modares University. [In Persian]
- Saree Al-Qalam, Mahmoud and Bakhshi, Ahmad and Sajjadpour Seyed Kazem (2006). *Transforming the Geopolitics of War into the Geopolitics of Peace (Case Study: South Africa's Foreign Policy on Regional Security during and after Apartheid)*, Quarterly Journal of Geopolitics, 5(4), pp. 22-44, DOI: 20.1001.1.17354331.1385.2.5.2.6. [In Persian]
- Sarkhil, Behnam and Mohammadfar, Mohammad (2018) *the Iranian Islamic Model of Relations with Africa; Needs and Disadvantages*, Quarterly Journal of Political and International Research, 10(37), pp. 1-17, DOI: 10.30495/pir.2022.1715663.2265. [In Persian]
- Specialeurasia (2022). *BRICS Expansion and Iran's Membership: What Prospects Does It Have for Tehran*: <https://www.specialeurasia.com/2023/08/24/brics-iran-geopolitics/>
- Iran Daily (15 Aug 2024). *Iran's 8% economic growth demands '\$100b in annual investment*: <https://newspaper.irandaily.ir/7628/2/10498>
- Tejarat News (Tir 30, 2022). *Investigating the trade capacity of Iran and South Africa*: <https://B2n.ir/s86557> [in Persian]
- World Population Prospects (2010). *The 2008 Revision*" in: unstats.un.org/unsd/census2010.htm
- Worldbank (2024). *African trade statistics* :<https://B2n.ir/sh2172>